



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis  
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis  
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios  
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

**Reiser, Anton**

**Francofvrti, 1678**

Lib. III. cap. 3. & seqq. de Eo nondum revelato

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

Et quia Johannes Novi Fœderis Propheta in pluribus cum Daniele deprehenditur convenire, ideò Bellarminus Eum huic quoque consultum duxit jungere, ad Eius etiam Vaticanina provocans, quæ de Antichristo individuali Augustinum post alios iterum Patres intelligere scribit, sed eodem & hic dimittendus responso, quo Danielis de Antichristo prædictionem, juxta Augustini mentem, diximus intelligendam, illud solum addendo, quod Augustinus eo in loco, ad quem Bellarminus tertiâ vice provocat, aperte testatur, testimonium illud Apostolicum, quo Bellarminus etiam ad individualitatem Antichristi demonstrandam utitur, & quod Antichristum extra omnem controversiam exhibet, nonnullos suo tempore ita explicasse, ut non ipsum Principem, sed ejus quodammodo universum corpus, id est, ad Eum pertinentem hominum multitudinem simul cum ipso Principe suo intelligi voluerint: quam Sententiam si Augustinus judicasset improbabilem, indicare nullus prætermisisset, id quod in sequentibus de diversis aliorum in hâc Quæstione opinionibus non omisit, quamvis ingenuè confessus: *Nos, qui nescimus, quod illi sciebant*, nimirum Thesalonicensis, ad quos Paulus illam exaravit Epistolam, *per venire cum labore ad id, quod sensit Apostolus, cupimus quidem, nec tamen valemus*, de variis aliorum Interpretum Sententiis addens: *Alius sic, alius aliter obscura Apostoli verba conjectat*. Ut adeò, quidquid Bellarminus ex Augustino hic adducit ad suam opinionem de individuali Antichristo stabiliendam, vel propriè Eius Sententia non sit, vel ad minimum non nisi conjecturaliter ab Eo propositum, qui nihil tum indubitanter definire hâc de re ausus est.

## CAPUT TERTIUM, &amp; seqq.

De

*Antichristo nondum Revelato.*

FAtetur hic Bellarminus, de tempore adventus Antichristi multas esse suspiciones falsas, multosque errores, tam Catholicorum, quos vocat, quam hæreticorum, hoc tamen cum discrimine, quod Catholici ita dicti scientes, vel ita existimantes, *Antichristum non venturum, nisi in fine Mundi, erraverint in eo, putantes, Mundi finem esse propinquiores quam re verâ sit*. His opinionibus, quas dicit Catholicorum accenset tandem, quam adpellat celebrem eorum, *qui Mundum sex annorum millibus duraturum statuerunt ideò, quia sex diebus Mundum creaverit Deus, & mille anni sint apud Deum quasi dies una*; cui Sententiæ scribit concordare Thalmudistarum opinionem, ab Eliâ (Propheta) vaticinium se habere dicentium, *quo adseratur Mundus sex millibus annorum duraturus*. Addit, *hanc Sententiam non posse per Experienciam redargui, & optimam esse moderationem Augustini, eam putantis probabilem & ut probabilem sequentis*. Etsi autem Bellarminus ex C. D. c. 8. istimet, *inde non sequi, nos scire tempus ultima diei*; dicit tamen, *probabile esse, Mundum non duraturum ultra sex annorum millia, quamvis non pro certo & indubitanter id adfirmare ausus*, de Augustino id etiam testatus, *quod acriter reprehenderit adserentes, certo tempore aliquo Mundum esse finiendum, cum ipse Dominus dixerit, Non esse nostrum scire tempora & momenta, quæ Pater in sua posuit potestate*. Ut ut autem hujus Sententiæ discussio non adeò multum faciat ad præsentem Controversiam, & hinc Bellarminus facile eam silentio prætermittere potuisset, lubet tamen breviter id tantum hic ad eam observare, quod Pandulphus in suis de Fine Mundi Disputationibus notavit, *esse hanc traditionem non Eliæ Thesbitis Prophetae, quod Bellarminus per inadvertentiam Lectori proposuit, sed Rabbinum alicujus Thalmudici & Cabalistici, id quod Menasse Ben Israel, Rabbinorum hujus Seculi Celebratissimus etiam agnoscit, Pandulpho hanc in genere Centurâ addente: Cum Thalmudicum opus omnium planè mendacissimum sit, huic dicto fidem jam satis abrogari*. Et quod Augustini attinet autoritatè, etsi concedit, *Eum hanc Sententiam non improbare, imò adserere, se id aliquando fuisse opinatum, & eam in hâc parte solum reprehendere, quâ errori Chiliarum favet*; addit tamen, *eundem Augustinum alibi hanc sententiam refellere, reprehendendo nimirum adserentes, certo tempore aliquo Mundum esse finiendum*, quod Bellarminus quoque notavit, etsi non observans, hanc posteriorem Sententiam priori esse adversariam. Hinc idem Pandulphus cordatè: *Premisâ erga tot insignes, qui huic Sententiæ adhaerunt, Doctores Reverentiâ adfero, hanc opinionem incerto proorsus ac nutanti innixam esse fundamento*, id quod prolixè etiam per partes demonstrat. Inde etiam Abramus in Pharo Veteris Testamenti de adventu Messiae contra Judæos agens, quamvis hoc Vaticanio Pseudo-Eliæ Rabbinici ad demonstrandam Adventus Messiani certitudinem utatur, non tamen aliâ utitur ratione, nisi

nisi ad hominem & ex concessis disputando, nimirum contra Judæos ex hoc Canone Chronologico evicturus, Messiam Patribus promissum juxta hoc Rabbini Vaticinium jam dudum & ante sesqui-mille annos venisse, adeoque non amplius expectandum esse. Sed ad Bellarminum ut redeam, is demonstraturus, Antichristum, videlicet magnum, & de quo Paulus in specie, nondum venisse, aliquot Signa colligit ex Sacris, quæ Antichristum antecessura sint, è quorum numero *primum* fuit universalem in toto orbe Evangelii prædicationem, Augustino in testimonium citato, de seipso scribente, *certissimam se comperisse Experientiam, suo tempore multas adhuc fuisse gentes, quæ nihil de Christo audierint*; ad locum Pauli autem, quibus in omnem terram exivisse Sonum prædicationis Evangelicæ, inque universo orbe Evangelium esse, suo jam tempore testantis, respondente, *ibi quidem profuturo præteritum accepisse Apostolum, hic verò non actu sed Virtute Evangelium esse intelligi voluisse*. Rem ipsam quod attinet, non abs te erit, si Bellarminum more non insolito sibi met ipsi contradicentem & scribentem breviter exhibeamus. Quod enim hic negat, alibi satis evidenter & expressè adfirmat, scribens: *Apostoli per totum orbem terrarum prædicarunt Evangelium & Ecclesias constituerunt, ut patet ex locis paulò ante citatis &c.* Item ex Irenæo, qui cum fuerit vicinissimus Apostolicis temporibus, dicit tamen, suo tempore Ecclesias jam fundatas esse in Oriente, in Lybiâ, in Ægypto, in Hispaniâ, in Germaniâ, & in medijs Regionibus, id est, Italiâ & Galliâ. Similia ferè habet, amplitudinem Ecclesiæ describens: *Tempore Apostolorum Ecclesia in toto Mundo fructificare cepit, ut Paulus dicit*. cit. Item, tempore Irenæi erat sparsa per totum orbem, id est, per omnes Provincias tunc cognitâs, id quod Ipse refert. Idem postea refert de suo tempore Tertullianus, idem postea Cyprianus, idem postea Athanasius, idem postea Chrysostomus & Hieronymus & Augustinus, nec non Theodoretus & Leo Magnus, ac Sanctus Prosper. Et ubi respondere debet ad illud Prophetæ Danielis Vaticinium, quod eodem in capite Matthæi habetur, quo de Catholica Evangelii prædicatione ex ore Christi extat promissio, ita suam explicat mentem: *Ad illud Danielis, etsi Hilarius & Hippolytus atque Apollinarius apud Hieronymum intelligunt eam Prophetiam de tempore Antichristi, tamen sine dubio sunt decepti, Loquitur enim Daniel apertissimè de everione Hierusalem & cessatione sacrificii Judæorum, sic exponentibus Chrysostomo & Theophylacto ac Hieronymo, Augustino item nec non Eusebio, Clemente Alexandrino, Tertulliano, Julio etiam Africano apud Hieronymum &c.* Addit Bellarminus, idem ex Evangelio colligi evidenter, ad loca Matthæi & Marci parallela provocans. Quid ex his Bellarmini verbis contra ipsum quoque Bellarminum possit deduci, satis est manifestum. Videlicet, quod hic futurum adhuc tanquam Signum antecedens tempora Antichristi adducit, ibi tanquam jam factum pluribus Patrum, imò ipsius etiam Augustini testimoniis confirmat, adeoque & hoc documento ostendit, vertiginis spiritu se circummagi, ubi vertiginosum Antichristi spiritum à se suisque complicitibus abigere & amoliri est conatus. Dum verò de *Hilario* & alijs Scriptoribus Ecclesiasticis diversum à se in explicatione Vaticinii Danielis sentientibus scribere non erubuit Bellarminus, eos sine dubio esse deceptos, qualiter non rarò alibi de diversis Patrum opinionibus censet; nullo planè modo poterit ægrius ferre aut iniquius interpretari, quicunque post *Erbermannum* partes Bellarmini suscipiet in posterum defendendas, si de Augustino secundum ea, quæ ex Eo produxit Bellarminus, dicamus, eum ibi in consequenter disputasse, idque indubitanter adfirmasse, quod adhuc est & tunc erat in quæstione. Ita autem ibi Doctor augustus: *Sunt apud nos, hoc est, in Africa, gentes barbara innumerabiles, in quibus nondum esse prædicatum Evangelium, ex iis, qui ducuntur inde captivi, & Romanorum servitiis jam miscentur, quotidie nobis addiscere in promptu est*. Atqui hoc non obstante, potuit nihilominus fieri, ut iis gentibus antehac per Apostolos Evangelium fuerit prædicatum, & post quatuor Secula, id quod apud alias quoque factum est, obliteratum, documentis illius Apostolicæ prædicationis ita sepultis ac omnimodè oblivioni traditis, ut nihil planè reliquiarum super Augustini tempore fuerit, isque idèò existimaverit, nunquam ibi antehac prædicatum fuisse ab Apostolis. Hoc responsum non potest aut debet esse ingratum ad Augustini auctoritatem provocantibus, quia non solum ipse Bellarminus locis jam allegatis contrariam amplexus legitur Sententiam, sed & cum eo plures alii ex Interpretum Papistarum numero, quos D. *Gerhardus* noster iterum numero satis prolixo exhibet in laudato *Confessione Catholica* & irrefutabili hæctenus opere, inter quos aliqui etiam Augustini opinionem cum emendatione quâdam sistunt, nominatim *Maldonatus, Barradius, Justinianus*, quibus si licitum fuit in hac re ab Augustino, discedere, cur id Evangelicis non liceat, nondum video.

Epist. 80.  
ad Hefych.lib. II. de  
V. D. c. 15lib. IV. de  
Notis Ec-  
clesiæ, cap. 7.lib. III. de  
Ecclesiæ  
milit. cap.  
16.

Secundum jam sequitur signum, quod tanquam Antichristi tempora antecedens à Bellarmino adducitur, nimirum omnimoda Imperii Romani desolatio, è classico Apostoli oraculo, quod utramque in hoc argumento facit paginam, id demonstrante, in testimonium adducto post ceteros Patres Græcos & Latinos Augustino, de quo idem hic repetere licet, quod ad caput proximè antecedens in fine fuit observatum, scilicet, ipsum fateri Doctorem Augustum, se nescire, quod Thessalonicenses (ex ore Apostoli) sciebant, & quamvis cupiat pervenire ad id, quod Apostolus sensit, non tamen posse se aut valere. Etsi enim id, quod Paulus de *Mysterii Iniquitatis* detentore, ne suo tempore reveletur, scripsit, de Imperio Romano non absurdè intelligi posse credit Augustinus,

lib. 20. de  
C. D. c. 19.

aliam tamen aliorum quoque subjunxit Expositionem, comet ipso testatus, non se in hujus Oraculi sensu omnimodè indubium esse, quin potius si meliora quis suggesserit, ad acceptandum ea paratissimum. Quam Sancti Patris modestiam si Bellarminus animadvertisset, non ita crudè & nudè Sententiam ejus, quæ ipsi probabilis tantum, non autem certa planè fuit, proposuisset, præprimis si sui iterum & à se ante & post Scriptorum memor fuisset. Ante inquam & post Scriptorum. Nimirum paulò ante non invitus sed ultrò scripsit: *Imperium Romanum ferè jam deletum esse*; Et post in de Imperii Romani Translatione adversus Flacium fatetur, plurimos Historicorum adfirmare, *Occidentale Imperium in Augustulo defecisse*, quorum aliqui verbotenus ibi à Bellarmino adducuntur. Accedit, nominatissimum hodie inter Papistas Commentatorem Esthium fateri, non placere hanc de Imperio Romano explicationem aliis Interpretibus, testarique Thomam & Lyrannum, quin & rem ipsam probare, jam olim ab Imperio Romano gentes, quæ ei erant subjectæ, defecisse, solumque nomen penè Imperii Romani hodie relictum esse. Ratio instituti non patitur, hanc nunc agitare controversiam, quam non ita pridem duo Scriptores, alter Galus, alter autem Italo-Germanus, circa Imperii Romano-Germanici non solum denominationem, sed ipsum quoque Statum, Civilis Prudentiæ Scriptoribus iteratè discutendam objecit, utpotè à Theologorum foro eatenus alienam, quatenus de hujus vel illius Regni & Imperii Status internâ & genuina ratione ex ipsis Politicæ Doctrinæ fundamentis disquiri solet: id tantum pro uberiori hujus Quæstionis illustratione addere libet, quod sub superioris Seculi finem Fevardentius, Doctor Parisiensis, Ordinis Minorum, ad *Irenæum* Danielis & Apocalypseos Johannæ oracula tractantem notavit, cum & hic aliorum, quam propriis loqui & scribere verbis tutius sit & longè consultius:

ad lib. V.  
cap. 26.

*Dissipationem unius Imperii Romani in decem regna per decem articulos pedum Statue, decemque, cornua Bestiæ significata, Adventum Christi præventuram, post Irenæum ex Daniele & Apocalypsi colligit Theodoretus, & ut Hieronymus fatetur, omnes Scriptores Ecclesiastici. Quæ sint autem illa, haud difficile deprehendent, qui historias Romanorum à temporibus Arcadii, Honorii & Theodosii ad hanc usque ætatem percurrerint. Ab illis enim Seculis comperient, in Europâ Hispanos, Gallos, Anglos & Germanos; in Africâ Carthaginienses, Numidas, Ægyptios; in Asiâ Syros, Armenos, aliosque multos, variis licet modis, Imperii Romani jugum excussisse. Atque etiam nunc in solâ Europâ conspiciamus, Poloniam, Sveciam, Norvvegiam, Daciam (forte, Daniâ) Britanniam, Galliam, Hispaniam, Italiam, Siciliam, Hungariam, decem clarissima & potentissima regna, ab Imperii Romani obedientiâ ita se subduxisse, imò & illud atrrivisse, ut vix quoddam illius inane superstit simulacrum. Quibus Fevardentii verbis ut aliquid adjiciatur opus non est, cum satis clarè rem contra Bellarminum conficiant.*

Tertium nunc succedit Signum Antichristi tempora antecedens, adventus Enochî & Eliæ, quos adhuc & ad hoc vivere scribit Bellarminus, ut venienti Antichristo se opponant, & conservent electos in Fide Christi, & tandem Iudeos convertant. Id ut confirmet, duobus ex Veteri Testamento, totidem ex Novo Testimoniis nititur, addens præter aliorum Patrum Augustini quoque consensum, cujus autoritate etiam in explicando

lib. 20. de  
C. D. cap.  
29.

ad præsens Institutum Malachiæ Oraculo utitur, statuentis, hanc esse communem fidelium Interpretationem, in eo de Eliâ vero agi. Id sicut negare non possumus, de Augustino bonâ cum Ejus veniâ hic consentes, quod Bellarminum paulò ante de *Hilario* & aliis Scriptoribus Ecclesiasticis judicasse legimus, Eum sine dubio hic cum pluribus deceptum esse, forsitan autoritate Verſionis Græcæ, quæ sine præviâ Codicis Ebræi manuſcriptione Eliam hic expressit *Thesbiten*; ita Christophorus à Castro, quamvis Bellarmini sententiæ accedens, fateri tamen coactus est, locum hunc de *Iohanne Baptistâ Christi præcurſore accipiendum existimasse Paulum Burgensem, Vatablum, Ariam Montanum, Iſidorum & Ruperum Tuitiensem, qui insuper reſtetur, Hieronymum quoque secutum esse hanc Expositionem, adq; ipsum non displicere Remigio & Haymoni, quibus inprimis addi debet Sixtus Senensis,*

Ora-

oraculum hoc prolixissimè à Judæorum & Anabaptistarum corruptelis vindicans, eam <sup>Bibl. S.</sup> itidem præoccupans exceptionem, quâ Bellarminus Eliæ Personam ante ultimum Christi <sup>lib. 7.</sup> adventum hic loci promissam evincere studuit, expressè scribens: *Quod additur*, <sup>Hæret. 3.</sup> *Eliam venturum ante Diem magnum & terribilem, neminem movere debet, quasi ad Iohannem, qui non in secundo, sed in primo Christi adventu venit, aptari non possit; quoniam in sacris literis dies magnus Domini ac terribilis non solum de secundo Christi adventu ad Iudicium, in quo venturus est Elias, (ita Sixtus etiam in contradictione communem tuetur Sententiam:) sed etiam de primo Christi adventu in Carnem, quem Iohannes præcessit, intelligi solet, id quod sequentibus explicat: Dicitur autem primus Christi adventus secundum carnem dies Domini magnus & terribilis, vel propter excæcationem & ruinam Ebræorum terribilem in eo factam, vel ut Beda inquit, propter diem Natiuitatis & Passionis Christi, qui à Petro Apostolo ex testimonio Ioaël Prophetæ adpellatus est dies Domini magnus ac manifestus, eò, quod cum Christo nato novum Sidus emicuit, & co crucifixo Sol obscuratus est, Luna non dedit lumen, Terra contremuit, Petra sunt scissa, Monumenta sunt aperta, & multa Sanctorum corpora, quæ dormierant, magno spectantium terrore per urbem discurrere visa sunt, quod ultimum tamen non invitis dicam & refragantibus, saltem tacentibus Evangelistis dicitur & scribitur. In hunc quoque censum referri debet Jansenius Gandavensis, de Syracide, Ecclesiastici Scriptore, qui huius etiam Eliæ ejusdemque in hanc terram reditus facere videtur mentionem, ipso referente Bellarmino censens, *Ecclesiasticum id scripsisse secundum receptam suo tempore opinionem, quâ creditum fuit ex verbis Malachia, Eliam verè in suâ persona venturum ante Messiam, cum id non esset implendum in propria Eius personâ, sed in eo, qui venturus erat in spiritu & virtute Eliæ.* Et si enim Bellarminus hunc Jansenium in Concordiâ Evangelistarum, & ante eum quoque Hieronymum in Commentariò ad Matthæum retractasse hanc sententiam & contrariam docuisse scribat, sufficit tamen, utrumque in loco, qui huc quam-maximè pertinet, à Bellarmino & quem pro se citat, Augustini Sententiâ discessisse, quam in Ecclesiâ nunquam unanimiter receptam fuisse, hic ipse & antiquorum & recentium dissensus testatur.*

Restat è Novi Testamenti testimoniis classicus in hac Quæstione ex Apocalypsi Johannæ locus, ad quem communiter pro binario horum Testium numero provocari solet, & in quo Bellarminus etiam ad Theos suæ defensionem non parum spei collocavit, ut demonstret, intelligi eum debere *de singularibus Enoch & Eliæ personis*, in genere iterum, ne quid sine antiquorum Ecclesiæ Doctorum autoritate hic etiam statuere videatur, præter plurium aliorum ad Augustini quoque consensum provocans, quem sicut antea non negavimus, ita circa huius Apocalyplici etiam Oraculi intellectum bene observandum ducimus, quod *Alcasar*, curiosissimus arcani Sentus Apocalyplici investigator amplissimè notavit, *in ejus Explicatione non unam, sed quatuor esse vias.* Primam interpretari de duobus viris tempore Antichristi prædicaturis; secundam de Antichristi tempore quidem, non tamen de duobus; tertiam de duobus quidem Viris, sed non de tempore Antichristi; quartam denique nec de duobus, nec de Antichristi tempore. Rursus harum viarum singulas in varia quasi divortia femitarum dividi. *In specie,* qui de Viris duobus sub Antichristo prædicaturis Textum censent esse explicandum, alios quidem designare Enochum & Eliam, ex quibus sint Aretas, Ambrosius, Haymo, Reichardus, Anshertus, Strabus, Hugo Cardinalis, Thomas, Dionysius, Clarius, Vatablus, Ribera, Viægas, quorum explicationem certissimam esse existimant Svarezius, Pamelius, Mendoza, Pererius, Malvenda. Alios autem censere, significari hic Moïsem & Eliam, quam Sententiam sequantur explicantes Christi Transfigurationem, Ambrosius, Hilarius, Abbas Joachimus, Carharinus, Arboreus, Gagnejus, Maldonatus, in quam etiam inclinet Jansenius Gandavensis. Secundam viam placuisse Ticonio, Primasio & Bedæ. Tertiam in varios iterum tramites dividi; quosdam enim respicere tempus primitivæ Ecclesiæ, & duos testes illos suspicari esse Christum & Johannem Baptistam. Ita Ubertinum de Casalis, & Michaellem Eizingerum. Alios inducere duos Sacerdotes illos Jesum & Ananum, quos occiderint Idumæi. Ita Caponsachium, Scriptorem paucis cognitum. Nonnullos exponere de Sylverio Papâ & Menâ (vel potius Menâ, Constantinopolitano) Patriarchâ contra Eutychnianos pugnantibus. Sic Aureolum, Antoninum, Lyranum, Ederum & Lizaratum, & hunc quoque plerisque ignotum. Non defuisse etiam, qui existimarent, in his duobus testibus respici ad Dominicum & Franciscum, quod arriserit Ubertino etiam, & quibusdâ aliis. Quartâ insistere viâ, qui censent, hoc in loco non institui Sermonem de Antichristi tempore, neque

„de duobus Viris singularibus, sed de fictis per Profopopœiam personis. Viâ hujus pri-  
 „mam esse semitam existimantium, non agi hic de peculiari aliquo tempore, sed de cun-  
 „ctis Fidei Christianæ Seculis. Hanc Sententiam sequi Pannonium, agentem, duos te-  
 „stes illos esse omnium temporum Veritatis adserentes duobus Testamentis subnixos.  
 „Huc spectare Ariam Montanum, adserentem, duos testes illos esse legem & Prophe-  
 „tiam, Legem scilicet in Mose, Prophetiam in Eliâ denotatam. Alteram denique se-  
 „mitam in Ecclesiâ primitivo tempore persistere, atq; duorum testium figuram spiri-  
 „tualiter esse explicandam contendere. Semitam hanc Authores habere eos omnes,  
 „qui arbitrantur, in Apocalypsi à capite quarto usque ad finem undecimi Sermonem  
 „esse de modo, quo se gessit Deus cum populo Judaico sub primitivâ Ecclesiâ tempo-  
 „ra: & à capite duodecimo usque ad vigesimum, quem ad modum Deus cum populo  
 „gentili egerit; utrobique etiam agi de persecutione ab infidelibus in Ecclesiam susci-  
 „tatâ, deque ipsius Ecclesiâ triumpho ex utraque persecutione. Hanc Sententiam  
 „pro se Authores quam plurimos habere, eosq; graviore, quam opiniones cæteræ; & si  
 „Fundamenti firmitudo desideretur, illam præ reliquis esse firmissimam. *In hujus Sen-  
 „tentia gratiam hæc subjungit Alcasar:* Pro certo habeo, quicquid in hoc capite de duo-  
 „bus Testibus disputatur, in eo produci adhuc & continuari cœptam prius tractatio-  
 „nem de fructu copiosissimo, quem Ecclesia ex Judaici populi persecutione decerpit.  
 „Quare mihi persuadeo, hos esse duos testes esse magnam Sapientiam & magnam Sancti-  
 „tatem Ministrorum Evangelii sive Prædicatorum, qui primævæ Ecclesiâ tempestate  
 „Judaico populo Christianam Fidem promulgârunt. Quam interpretationem si quis  
 „fortè nimis spiritualem reputabit, eum rogarum velim, ut attentè legat atq; confide-  
 „ret, quod Hieronymus scripsit: *De Enocho & Eliâ, quos venturos Apocalypsis refert &  
 „morituros esse, non est istius temporis disputatio, cum omnis ille liber aut spiritualiter intel-  
 „ligendus sit, ut nos existimamus, aut fabulis adquiescendum.* Eos autem, qui hos duos te-  
 „stes omninò experunt atque contendunt duas esse personas, interrogare est animus,  
 „utrum noverint, Apocalypsin esse librum planè ænigmaticum. Si norunt, quæ jam  
 „prudencia est, dissentaneum & absonum reputare, ut in quodam ænigmate magna  
 „Christi Ministrorum sanctitas & sapientia, tanquam duo ipsius Christi testes inducan-  
 „tur. *Post aliqua hæc sibi Objectionem format:* Hæc declaratio videtur fundamentum  
 „demoliri ejus rei, quam Ecclesia certissimam reputat, scilicet, Enochum & Eliam An-  
 „tichristi tempore ad prædicandum venturos. *Respondet,* nullo modo huic traditioni  
 „fidem in hæc Explicatione derogari, quin potius congruentissimum esse illius traditio-  
 „nis authoritati, ne in hoc Apocalypseos loco niti omninò existimetur, idque potissi-  
 „mum quia certum minimè est, quicquid Apocalypseos Textus de duobus adfirmat  
 „testibus, complendum esse, ut sonat, in Enochi & Eliâ personis, quod manifestò patet,  
 „siquidem tot Interpretes aliter exponunt. *Et iterum post multa ad citata paulò ante  
 „Hieronymi Verba hæc notat:* His in verbis Sanctus Doctor unâ ex parte adserit expres-  
 „sè, in Apocalypsi Enochum & Eliam referri venturos & morituros, ex aliâ autem ad-  
 „firmat, Apocalypsin accipi nequaquam debere, ut sonat. Utrumque autem cohæret  
 „optimè, *scribit porò Alcasar,* si statuamus, in Apocalypsi ejusmodi Prophetiam refer-  
 „ri, ad quam Liber ipse per adlusionem respicit, aliud tamen longè diversum reâple  
 „significari. *Addit,* Fortè etiam nos admonere voluit Hieronymus, licet Apocalypsis  
 „in hæc adlusione præstituat, Enochum & Eliam sub Antichristi tempus certò esse ven-  
 „turos, & ab eodem Tyranno occidendos, non tamen esse certum, quicquid Apocaly-  
 „psis de duobus adsererat testibus, in Enocho & Eliâ esse complendum, ita ut sonat; ta-  
 „cilè enim potuit Apocalypsis ad certam de Enochi & Eliâ adventu veritatem respice-  
 „re, & addere præterea, quicquid consentaneum erat ad propositi ænigmatis significa-  
 „tionem, quantumvis non ea omnia in Enocho & Eliâ forent Antichristi tempore even-  
 „tura. *Et ut suam Explicationem amplius defendat, ne recepta opinioni videatur contraria,  
 „hoc amplius subjungit:* Nec verò quispiam existimet, me propterea aliquid derogare  
 „ex iis, quæ Ecclesia communi consensu & antiqua traditione accepit. Quod enim à  
 „doctissimis Viris pro traditione accipitur, illud est, Enochum scilicet & Eliam tempore  
 „Antichristi ad prædicandum venturos, & in eâ persecutione morituros: At quicquid  
 „Apocalypsis de duplici teste adfirmat, ad Enochum & Eliam fore adplicandum, & in  
 „eis esse complendum, ut verba sonant, hæc verò peculiaris quorundam opinio est, ut  
 „jam vidimus, non communis Ecclesiæ consensus, ut ex Interpretationum diversitate  
 „constat, quas supra retulimus. *Quia verò nec dum satis iri factum credidit iis, quibus  
 „opinio*

opinio communiter recepta prae aliis omnibus placet, idè in Notatione peculiari subiecta ad Examen vocare consultum duxit cetera Scriptura loca, quibus hæc Traditio niti posse videtur, & ad quæ pleræq. Bellarminus etiam audenter provocavit, inter quæ dum Malachia ex Veteri Fœdere eminet oraculum, de eo post Hieronymum & Iansenium Gandavensem notat, certum esse, id de spirituali Eliæ adventu in personâ Johannis fuisse à Christo explicatum, & hæc explicationem non solum esse certam propter rei ipsius veritatem, sed etiam ad eam aptam & elegantem, ut sermonem abstrahendo ab ipsius adventu personali, illa per se sit Sacræ Scripturæ congruentissima. Vbi verò cetera etiam loca huc pertinentia ex utroque Testamento examinavit, ad explicatum Apocalypseos Iohannæ Oraculum deveniens, ita scripsit: Si Apocalypseos locum excipiamus, nullus est in totâ S. Paginâ locus præter eos, quos retulimus in quibus Ecclesiæ traditio de secundo Enochi & Eliæ adventu, deque eorum martyrio innitatur. Quod si hisce omnibus locis (NB.) diversus potest Sensus adhiberi idoneè, ut jam vidimus, ne traditio Ecclesiæ collabatur, necessariò fatendum videtur, germanum ac literalem Sensum loci hujus Apocalypseos de duobus Christi testibus non esse alium, nisi Enochi & Eliæ adventum, prædicationem, martyrium & gloriosam resurrectionem. Quod autem sit Ecclesiæ traditio, Enochum & Eliam adversus Antichristum esse prædicaturos & ab eodem occidendos, id à gravibus Theologis adseritur, & à nonnullis judicatur esse de Fide. Ad hæc autem adfero, primò, licet adfirmet aliqui, esse de Fide, aliis tamen non ita certum videri. Secundò, vel ibidem quintò, quanquam Doctores aliqui sunt opinati, locum Apocalypseos præcipuum esse fundamentum, ut Ecclesia pro certo habeat, Enochum & Eliam esse venturos ad prædicandum tempore Antichristi; mihi tamen certum est, decipi eos, qui hæc sibi mentem inducunt. Hæc cum aliquot rationibus muni visset, tandem concludit. Itaque tantum abest, ut caput undecimum Apocalypseos potissimum sit fundamentum ad Eliæ & ejus Socii sub Antichristo prædicationem & Martyrium adserenda, ut potius verum sit, opinionem illam, quæ putat, Apocalypsin agere de Enochi & Eliæ adventu, pugnare omninò cum vero adventu Eliæ & Socii ipsius. Hæc omnia ibidem & multò plura Alcasar contra communem sententiam & opinionem, quam Bellarminus Augustini etiam autoritate, tanquam infallibile signum tempus Antichristi denotans defendereategit, ubi non immeritò illud mirum videri potest, quod in prolixissimo hujus Authoris discursu, in quo per partes diversæ hujus oraculi Explicationes proponuntur, nulla planè Augustini mentio fuerit facta, nullam fortè aliam ob causam, quàm quod augusto huic Doctõri tam manifestè contrarius videri noluit, quem Bellarminus tanto cum applausu suæ adscripserat Sententiæ.

Idem ex parte etiam observare licebit circa quartum Antichristi signum à Bellarmino propositum, persecutionem videlicet gravissimam, quam in eadem Apocalypsi per solutionem Sathanæ præsignificatam fuisse, ex eodem Augustino demonstrare contendit, scribente, *Diabolum Antichristi tempore solvendum, & proinde tanto graviores fore illam Persecutionem omnibus præcedentibus, quanto crudelius sævire potest solutus, quàm ligatus; Itaque Diabolum tunc Ecclesiam omnibus suis & suorum viribus vexaturum.* Notanter enim Alcasar hujus Apocalypsi capitis, in quo de Diaboli solutione post annos mille agitur, explicationem adgressurus in antecessum observavit, ejus Expositionem Augustinianam tanti à cæteris Interpretibus esse habitam, ut eam omnes aut in cunctis, aut in plerisque saltem sequerentur, Riberà fatente ac simul concedente, se in iis, in quibus ab Augustini Sententiâ dissentit, ab omnium etiam Interpretum consensu recedere; de semetipso addens, se eum in plerisque rebus sequi quidem, in quarum plerisque ab Eo discedant alii, non tamen in omnibus ad Ejus expositionem in hujus capitis Commentario adherescere. Et hinc nuperus quoque in Apocalypsin Commentator Fromondus Augustini sententiam de annorum millenario Sathanæ solutionem antecedente ibidem loci, ad quem Bellarminus digitum intendit, expressam, videri potius mysticam, quàm literalem ingenue, ut par est, agnovit. Ut adeò & hic Papæ Doctores non ægrius ferre debeant, si in Vaticinii hujus Apocalypsi intellectu Augustini autoritate nos quoque non teneri absq; augusti Doctõris contemptu, imò bonâ cum Ejus veniâ fateamur, id quod præprimis, sed modestissimè à nostro D. Cluvero, Historico simul & Theologo, & ob accuratorem Historicam Libri hujus Apocalypsi Expositionem enucleatissimo factum, post citata ex loco per Bellarminum citato Augustini verba hæc addente Epicrisin: Vides hic Augustinum mille annos ad ipsam Seculi consummationem extendere. Capite tamen sequente ambigit, utrum ante annos persecutionis Antichristianæ finiantur mille

NB.

lib. 20. de  
C. D. c. 8.  
& seqq.

cap. 13.

isti, atque iis exiguum illud temporis (ut putat) superaddendum sit, an verò includendum; ubi Ipse nihil solidum, quod reponat, invenit. Nam cur Sanctos in ipsâ etiam persecutione regnare sit dicendum, ac tamen Scriptura hæc eisdem mille Annis utrumque determinet, Diaboli scilicet alligationem, regnumque Sanctorum, ac post mille annos Sathanam adferat solvendum, aqua hæret Sancto Doctore, nec habet, qui se expediat. Tandem eò decurrit, ut alterutrum putet eligendum, nimirum, aut annos Regni Sanctorum prolixiores esse, quàm captivitatis Diaboli, aut quoniam trium annorum & sex Mensium spatium est brevissimum, (tam diu scilicet regnaturum credit Antichristum) computare noluisse Spiritum S. tantillum temporis, sicut alibi quoque factum existimat. Verùm hæc ipsa difficultas, quâ cum adeò luctatur Augustinus, ostendit falsam esse, quam Sanctus ille Pater adfert, mille annorum ad commodationem. Prior enim responsio Ipsius non subsistit, quia (ut Ipse agnoscit) Scriptura hæc eisdem mille annis utrumque determinat, tam regnum Sanctorum, quam diaboli captivitatem, adeòque alterum altero brevius vel prolixius esse nequit. Sicut ergò alligationem hanc diaboli singulare aliquid præter communem istam, quâ aliâs semper detinetur, captivitatem significare certum est: sic quoque regnum hoc Sanctorum singulare aliquid supra communem & perpetuam eorum in & cum Christo vitam continere, non erit dubitandum. Sed & altera quoque responsio manifestè repugnat Textui. Nam post finitos mille Annos Sathanam esse solvendum, & iterum gentes seducturum, clarè dicit Apostolus; ac nimis dilutum est, quod de exiguo Tyrannidis Antichristianæ spatium Augustinus hic refert. Nam quia Bestiam, aut Pseudopphetam saltem, concedit esse Antichristum, imò Bestiam ipsam Antichristum esse alibi contendit, quam currente hoc Millenario jam esse & adorari à quamplurimis hoc eodem capite indicatur, quomodo post solutionem Sathanæ demum venturus Antichristus, & quomodo tempore tantillo regnaturus est? Hæc ille, ut dixi, modestissimè contra Augustinum, ad exemplum *Ribera & Alcasaris*, aliorumque Interpretum Papistarum ab Eius Sententiâ liberè, non absq; rationibus tamen discedens, de cætero, ubi fieri potuit, & Augustinus ad mentem Johannis Prophetæ scripsit, non semel testimoniis Eius cum debitâ laude utens, ac ad Eius provocans consensum. Et certum est, id quod supra etiam monui, si hodie post Vaticinij hujus Apocalyptici complementum viveret Augustinus, Eum, quâ fuit ingenuitate, Experimentiæ rerum magistræ manus daturum, & ultro agiturum, quod ante Eum Irenæus optimè scripsit: *Omnis Prophetia, priusquam habeat effectum, enigmata & ambiguitates sunt hominibus; cum autem venerit tempus & evenierit, quod prophetatum est, tunc Prophetiæ habent liquidam & certam Expositionem.* Quod Sancti Martyris monitum si observetur, mirum videri non debet, Augustinum & cæteros ante & post se Patres in Oraculis de Antichristi tempore & loco intelligendis non semper acu rem tetigisse, utpote magis à Mysterio Iniquitatis revelato remotos, & hinc de Vaticiniorum eventu non planè indubios. Nunc circa quartum hoc Antichristiani temporis Signum à Bellarmino propositum, persecutionem videlicet gravissimam ab eo excitandam, id insuper adhuc & quasi ex abundantia notandum est, quod, dum Bellarminus eam ita gravem fore scribit, *ut omnes cessent publicæ religionis Ceremoniæ & Sacrificiâ*, sibi met ipsi iterum contraria scripserit, alibi de Ecclesiæ indeficibilitate ad locum Pauli classicum, quo Christus post Ascensionem ad Cælos Ecclesiæ Apostolos,

verl. 4.

lib. IV. adv. Hæres. c. 43.

lib. III. de Eccles. milit. cap. 13.

lib. I. de Sacram. in gen. cap. 9.

Prophetas, Evangelistas, Pastores & Doctores dedisse legitur, notans, *Apostolum docere, mansura in Ecclesiâ Pastorum & Doctorum ministeria & continuam corporis Christi adificationem, & proinde Ecclesiam visibilem usque ad diem Iudicii.* Quorum etiam pertinet, quod de perpetuitate Sacramenti Eucharistiæ occasione loci itidem Paulini monuit: *Durabit hic ritus, quo mortem Domini commemoramus, donec Mundus ipse finiatur, & Dominus ad judicandum veniat.*

lib. II. de Temp. novill. c. 8.

Ad quintum nunc deveniamus Antichristiani temporis Signum, ipsam scilicet durationem, ad tres solum annos cum dimidio redactam, quam Bellarminus iterum & parallelis utriusque Testamenti, ex Daniele nimirum & Apocalypsi Johanniæ Oraculis, & communi Sententiâ veterum, nominatim Augustini iterum probare conatur. Atqui ut etiam *Acosta* in descriptione durationis Antichristi ad utrumque provocet Fundamentum, adducens & oracula Danielis & Johannis, & Augustini quoque auctoritatem, hoc tamen non obstante peculiarem suam de hujus termini sensu Sententiam his exposuit verbis: *Utrum id temporis, ex quo primum regnare cæpit, computandum sit,*



an potius, ex quo Terrarum orbe devicto & sibi subjugato in Ecclesia Fidem totâ atrocitate converteret arma, non satis constat. Et post aliqua: Certum propemodum mihi est, Annos tres & dimidium non ab initio Regni Antichristiani numerandos, sed ab obtento jam supremo orbis terrarum dominio, quemadmodum Rupertus etiam Tuitiensis censet. Et hinc Alcasar iterum liberrimè suum hâc in re dissentium à Bellarmini Sententiâ testatur, de Mensibus quadraginta duobus, quorum in eodem Apocalypicos Johannæ loco, quo de duobus agitur testibus, exstat mentio, ita scribens: *Hi duo & quadraginta Menses à multis creduntur esse illi tres Anni & dimidiatus, quibus ferè dicitur Antichristi persecutio duratura; atq; adeo non dubitant, proprium ac literarium hujus undecimi capitis esse Sensem de tempore persecutionis Antichristianæ. Hoc amplius confirmatur ex eo, quod communi omnium consensu receptum est, duos scilicet Testes, qui dicuntur predicaturi & pro Veritate vitam profuturi, & post tres dies atque dimidium ad vitam revocandi, esse Enochum & Eliam. Hanc ergo declarationem minimè aut impugnare aut elevare contendo; eam sanè habeat Veritatis firmitatem, quam volunt illi, qui illam sequuntur. Mihi tamen adhuc licet dicere, si hanc de Antichristi persecutione explicationem ut præcipuam in hoc Capite adsumam, me omninò nescire Apocalypicos silum ducere & consequentem texere seriem.* Et post aliqua: *Quem ad modum dimidia hora capitis octavi & quinque Menses capitis noni non in sensu proprio sunt desumpta, sed mysticè; ita etiam convenienter ad Apocalypicos contextum accipiendi sunt hi quadraginta duo Menses in sensu mystico, non proprio. Etenim accipere hos numeros dierum, Mensium aut Annorum, ut sonant, id quidem Stylo anigmatico nequam quadrat.* In peculiari Notatione, ubi Bellarmini ex Augustino & cæteris Scriptoribus Ecclesiasticis super parallelismo Danielis & Johannis Sententiam additis etiam rationibus adduxit, aliam tamen elegit opinionem, qua etsi fortasè alicui videatur nova & Antiquitati contraria, contextum tamen adeo eidem favere, ut vix dubitationi relinquatur locus. Addit, quamvis non ignoret, quid præter alios Patres Augustinus etiam super hoc dixerit oraculo vel scripserit, nihil tamen minus salvâ rationum Patrum autoritate censere, alteram opinionem non solum esse probabilem, sed etiam multò probabiliorem.

Supereft sextum & ultimum temporis Antichristiani Signum, idque consequens, videlicet Mundi Consummatio, ad cujus demonstrationem Bellarminus iterum Augustini utitur vel potius abutitur autoritate; & ex eo quidem loco, undè hætenus ut plurimum in hoc argumento testimonia desumit, inter cætera S. Scripturæ oracula ad locum quoque Johannis provocans, in quo novissimæ horæ & temporis Antichristiani simul meminit, de illâ Explicationis & contra semetipsum responsionis loco addens, *juxta Iohannem hoc tempus à Christo usque ad finem Mundi novissimam esse horam*, id est, *novissimum tempus sive ultimam ætatem*, Augustino exponente. Id si sit, quod nos Evangelici non inviti concedimus, sed utraque adprehendimus manu, nemo non videt, horam in hâc latitudine novissimam esse non posse signum temporis Antichristi, cum ea necdum ad finem pervenerit, ac juxta Johannem durante hujus horæ spatio, non demum circa ejus finem, venisse Antichristum & venire debuisse. Et huc referri debent, quod ipsam attinet Mundi consummationem, tanquam consequens temporis Antichristiani signum, omnia Augustini testimonia, quæ laudatus sub initium hujus capitis Pandulphus in de Mundi Fine Disputationibus prolixo collegit numero, incertitudinem novissimæ diei Scripturâ duce confirmantia, quæ tamen non incerta esset, si tempus Persecutionis Antichristianæ, non particulis, sed universalis, & hinc non occultæ, sed juxta Bellarminum notissimæ præcederet. Quem enim ad modum Mundi consummationem Bellarminus dicit Signum temporis Antichristiani consequens, undè concludere liceat, Mundum jam dudum debuisse finiri, si Antichristus ante tot Secula venisset & revelatus fuisset; ita ex eo sequitur, Persecutionem antichristianam esse debere & posse Signum diei novissimæ antecedens, ex cujus observatione nemo non certus & planè indubius esse possit, proximè eam instare & imminere. Ubi verò sicut prior consequentia falsis nititur hypothesebus & signis minimè infallibilibus, ut hætenus per partes ex ipsis adversariorum testimoniis amplissimè est ostensum; Ita posteriorem exinde deductam Augustini doctrinæ Sacram Scripturam pro fundamento habenti esse contrariam, citatus Scriptor ex pluribus locis deduxit, Ejus quoque Sententiam declarans in sequentibus super Pauli & Johannis de propinquitate diei novissimæ testimoniis, & tandem addens

Ibid. pag.  
337.

Explicationem Verborum Pauli de Mysterio Iniquitatis revelando, ubi Sanctus Pater rem paucis comprehensus ita scripsit: *Hæc Verba sanè ita sunt obscura & mysticè dicta, ut ræmen adpareat, Apostolum nihil de statutis dixisse temporibus, nullumq; eorum inter vallam spatiumq; aperuisse.* At enim, ut reveletur in suo tempore; nec dixit, post quantum temporis hoc futurum sit. Nihilominus observo verba illa, Mysterium jam operatur Iniquitatis, ut qui tenet, nunc teneat, donec de medio fiat; quæ indicare videntur, eo tempore cœpisse Antichristum sua perpetrare flagitia, sed nondum fuisse revelatum. Quibus Augustini verbis hæc de Signis minimè signantibus materiam finio, ad alia bono cum Deo & plus jam ultra iturus.

## CAPVT UNDECIMVM,

DE

## Characteribus Antichristi.

**H**ætenus ea tuere Signa, quibus Antichristum hætenus nondum venisse & revelatum esse ostendere laboravit Bellarminus. Nunc ad ea devenit, quibus hæreticos dicit probare, hoc Elogium Romano Pontifici esse adscribendum, quæ tamen, ut numero Signorum excludat, talia esse dicit, quæ in Ecclesiâ fuerint Catholica ante, quam Antichristus eorum opinione adparuerit, id quod per partes deducit. Quamvis autem non defllet, quod ad hoc argumentandi genus in genere responderi posset & fortè deberet, ratione tamen Instituti id nunc solum attendimus, quod ex Augustino ad suas traxit partes Bellarminus, quamvis hic non nisi remissivè acturi, cum ea, quæ hoc capite citantur Augustini testimonia, vel infra uberiùs suis tractanda locis occurrant, vel in superioribus jam per occasionem fuerint excussa. Ita de signo Crucis, ad quod commendandum Augustinus etiam testis adducitur, in *Questione de reliquiis & Imaginibus Sanctorum & sanctarum rerum* agitur. De *unionem cum Ecclesiâ Romanensi*, quam Bellarminus ad eum haberi non vult pro signo Antichristianismi, ut potius Signum haberi debeat & character hominis verè Catholici, Augustino jam suo tempore id agnoscente, de Cœciliano, Episcopo Carthaginensium scribente, quod Romanæ Ecclesiæ fuerit conjunctus; jam supra est dictum, ubi Controversia de Regimine Ecclesiastico fuit ventilata, Cœlestinum fuisse quidem cum Ecclesiâ Romanensi conjunctum, sed non cum eâ solum, verum Augustino ibidem id agnoscente, cum cæteris etiam terris, unde (non tantum Româ) *Evangelium ad ipsam venerit Africam*; factamque hanc conjunctionem per literas communicatorias fuisse mutuam & reciprocam, nullamque ex eâ argumentum pro Primatu Ecclesiæ Romanensis Monarchico duci posse. *Sacrificia pro defunctis*, quorum damnationem Bellarminus ex Augustino adscribit Hæresiarchæ Aërio, infra quoque suo ponderabimus loco, ubi Ignis purgatorius vel illustrabitur vel obscurabitur. Similiter etiam debito excipietur responso, quod pro *adoratione in Eucharistiâ corporis Christi* ex Augustino citat, ut in antecessum hic nullâ planè opus sit prolixitate aut tædiolâ repetitione.

## CAPVT DVODECIMVM,

DE

## Generatione Antichristi,

**I**n cujus descriptione Bellarminus profert opiniones planè erroneas, quasdam probabiles, aliquas omninò certas ac exploratas. Inter erroneas refert Sententiam eorum, qui *Neronem resurrecturum & ipsum futurum Antichristum* tempore Augustini jam statuerunt, quam licet Augustinus rectè & juxta Bellarminum meritò ut *presumptionem miram* damnavit, ita fortè facilius posset defendi, quam mustea *Grotii* papizantis. Cajum Caligulam loco Neronis ausu antehac inaudito substituentis, ob novum hoc inventum à non uno severissimè castigavi. E numero *opinionum probabilium* à Bellarmino esse dicitur, quæ *Antichristum è tribu Dan nasciturum* dicit, ob oraculum Jacobi morientis, quo huic etiam tribui Fata post-ventura præsignificavit, cui aliud accedit ex Jeremiâ, & locus denique Apocalypiticus, ubi dum in Recensione duodecim tribuum hæc solum tribus omittitur, factum id esse videtur in *Antichristi odium ex eâ nascituri*, cui Sententiæ Bellarminus præter alios

vid. D.  
Dannh.  
Christ.  
Act. 1.  
pag. 1027.